

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

S. Francisci Xaverii E Societate Iesv Indiarvm Apostoli Novarvm Epistolarvm Libri Septem

Francisco <de Javier>

Romæ, 1667

Liber II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46129](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46129)

S. FRANCISCI
XAVERII
E SOCIETATIS IESV
INDIARVM APOSTOLI
NOVARVM EPISTOLARVM.
LIBER II.

EPISTOLA PRIMA.

*Catechistis è Societate IESV per
Indias.*

LEMENTORVM Doctrinæ
Christianæ rudibus hisce po-
pulis tradendorum viam ac
methodum usu & successu
mihi probatam proponam
hîc vobis, Fratres Carissi-
mi, sperans fore, si tenueritis, ut ex eâ
non poenitendum Dei ac Domini Nostri
gloriæ, salutisque Animarum fructum re-
feratis.

Con-

NOVARVM EPIST. Lib. 2. 73

Congregato Populo, qui accedit ad Catechesim explicandam, facto ipse Crucis signo, capite aperto & sublatis manibus, præeat duobus Pueris ad id paratis in pronuntiandâ, voce clarâ & latè intelligibili, Oratione Dominicâ; priùs proferente verba singula Catechistâ, Pueris statim sequentibus.

Post hoc dicat universo cœtui: nunc Fratres mei profiteamur fidem nostram, & exerceamus tres actus præcipuos trium Virtutum præstantissimarum, quæ vocantur Theologicæ, sunt eæ Fides, Spes, & Caritas.

Tum à Fide sic incipiat, interrogans adstantes: Creditis omnes in unum Deum verum, Omnipotentem, æternum, immensum, infinitè sapientem? Respondeant universi: etiam Pater, per Dei gratiam credimus. Reponat Catechista. Nunc ergò dicite mecum pariter cuncti: Domine IESV Christe Fili Dei vivi, da nobis gratiam ut firmissimè credamus hunc articulum nostræ sanctæ Fidei: addamus ad hoc impetrandum *Pater Noster*, quam totam orationem singuli secretò recitabunt. Sub hoc tollat vocem iterum Magister, agite, dicens, hæc mecum
pro-

74 S.FRANCISCI XAVERII

pronunciate . Sancta Maria Virgo Mater Dei,
 impetra nobis à Deo gratiam credendi fir-
 missimè hunc articulum nostræ sanctæ Fidei,
 & ut hoc ab eâ exoremus, recitemus illi om-
 nes voce summissâ salutationem Angelicam.
 Post hanc à cunctis secretò dictam, incipiat
 denuò Magister . Creditis Fratres istum
 Deum verum esse unum unicum solum Deum
 in essentiâ & Trinum in Personis, Deum Pa-
 trem, Deum Filium, Deum Spiritum San-
 ctum ? Respondeant omnes . utique Pater
 per Dei gratiam sic credimus . consequen-
 ter duæ orationes modo supra expresso, cum
Pater & Ave secretò à singulis suo stantibus
 loco recitandæ . Tunc fiat . hæc altera inter-
 rogatio . Creditis Fratres mei istum eundem
 Deum esse creatorem omnium rerum, Salva-
 torem & glorificatorem nostrum? dicant om-
 nes ; omnino Pater, per Dei gratiam, sic cre-
 dimus . Fient inde duæ petitiones ut priùs,
 cum *Pater & Ave* . Hæc formâ percurren-
 tur & reliqui articuli ; præsertim qui ad
 Christi Domini Nostri humanitatem spe-
 ctant : percontando in hunc modum : Cre-
 ditis Fratres secundam Personam Sanctissimæ
 Trinitatis, Filium Dei Unigenitum, fuisse
 conceptum de Spiritu Sancto, incarnatum
 in

NOVARVM EPIST. Lib. 2. 75

in visceribus purissimæ Virginis Mariæ, & natum ex eadem Dominâ Nostrâ semper-Virgine? Respondebunt, utique, Pater, hoc per Dei gratiam credimus. Tunc fient duæ petitiones, additis, *Pater & Ave*, more superius informato. Pergēt Catechista: Creditis Fratres, hunc eundem Filium Dei factum hominem fuisse Crucifixum, mortuum, & sepultum, descendisse ad inferos, & inde liberasse Animas Sanctorum Patrum, quæ ibi erant expectantes ejus sanctum adventum? dicant: Ita per Dei gratiam credimus, & petitiones statim consuetas adjungant. Tum Magister: Creditis, dicit, hunc ipsum Dominum Nostrum, resurrexisse die tertiâ, postea ascendisse in Cœlum, illic sedere ad dexteram Dei Patris Omnipotentis, unde venturus est, judicare vivos & mortuos; exquirendo & pro meritis remunerando aut puniendo bona & mala quæ illi fecerint? Respondebunt: planè ita per Dei gratiam credimus. Adjungentur petitiones solitæ cum *Pater & Ave*. Sub hæc Catechista: Creditis ne esse Infernum, hoc est, rogam æternum, quo sine fine cruciabantur qui mortui fuerint exortes gratiæ Dei; esse etiam Paradisum & Gloriam æternam quâ fruuntur boni

Boni qui vitam expleverint in Dei gratia :
 esse denique Purgatorium in quo Animæ ad
 certum tempus satisfaciunt Divinæ Iustitiæ
 luendo poenas suorum peccatorum , quo-
 rum etsi culpam in vitâ deleverint , poenam
 tamen ijs debitam non plenè exolverunt ?
 Addet : Creditis septem Sacramenta , univer-
 sam Doctrinam Sanctorum Evangeliorum ,
 & quidquid præterea credit & profitetur
 Sancta Ecclesia Romana ? dicent : cuncta ista
 per Dei gratiam credimus . mox facient peti-
 tiones duas cum totidem *Pater & Ave* .
 Dicet hîc Magister : hæc septies recitata *Pater*
 & *Ave* offeramus Spiritui Sancto , ut locuple-
 tare nostras animas dignetur suis septem do-
 nis , præsertim ijs quæ nos adjuvare possunt
 ad firmissimè credenda cuncta quæ Fides
 Sancta Catholica nos docet . Dicat post hoc
 Magister : fecimus hæcenus , Fratres mei ,
 professionem nostræ Sanctæ Fidei . restat ut
 consequenter exerceamus Actus duarum , de
 quibus initio diximus , Virtutum aliarum
 Spei & Caritatis . Agite ergò , dicite mecum :
 Christe Iesu Deus & Domine mi , fretus
 ego tuâ Divinâ Misericordiâ , spero per tua
 merita fore , ut motus & adjutus tuâ gratiâ ,
 cooperando cum operibus Christianis , &
 obser-

observando tua mandata, perveniam aliquando ad gloriam & felicitatem ad quam me creasti. Amo te Deus mi, super omnia ex toto corde meo. Pœnitet me offendisse te, cum sis qualis es, omni laude, veneratione, obsequio dignissimus, propter summum amorem quem tibi debeo, & quia te longè plurius quàm quidvis quantumlibet magnum æstimo, firmissimè statuo nunquam me acturum quod offendere possit tuam Divinam Voluntatem, & me coniiciat in periculum excidendi à tuâ sanctâ gratiâ. Amen.

Hoc quasi præludium semper esto Scholarum Catechetarum; post quod aggrediatur Catechista declarationem peculiarem alicuius dogmatis nostræ Sanctæ Fidei, Sacramenti aut Virtutis, sive Orationis, vel cuiuspiam earum rerum quas nosse Christianum expedit; sermone perpetuo, sed plano, & ad rudium captum accommodato, explicans quod docet. atque in fine quod docuit confirmans narratione alicuius exempli, argumento tractato congruentis. Sub hæc præeat formulam Confessionis Generalis, reddentibus verba Parvulis; monitis cunctis ut interim contentur elicere ex intimo

mo

mo animi actum veræ contritionis, sive doloris de peccatis concepti ex sincero amore Dei offensi. Ad extremum jubeat universos recitare tria *Ave Maria*; Primum pro Præsentibus; reliqua duo pro alijs ad arbitrium.

EPISTOLA II.

*Animabus Salutis Æternæ cupidis vitæ
Christianæ ac Sanctæ transigen-
dæ formulam tradens.*

Christianus qui ultra inanem nuncupationem verbi, talem se præstare solidis officijs satagit, manè cum primùm evigilat, arrigat animum ad tria quædam agenda, Deo in primis & debita & grata, Primum est Confessio & adoratio Sanctissimæ Trinitatis, Dei unius in naturâ, in Personis Trini. Character est Christianismi, agnitio & veneratio Trium Divinarum Personarum in unâ Essentiâ, cuius quidem officio professionis Signi Crucis expressione cum mentione Patris & Filij & Spiritus Sancti, prout suos Filios docet Ecclesia, defungimur: Si tamen & manus motum & sonum

NOVARVM EPIST. Lib. 2. 79

num linguæ congruâ devotæ mentis attentione comitamur. Consigna ergò statim ac expergisceris frontem & pectus, solemnè simul prolatâ Invocatione Trinitatis, profundâ demissione Religiosi Animi, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, unum æternum, Omnipotentem summè bonum adorans Deum. Alterum ab hoc est trium Theologicarum virtutum exercitium, quo velut primitias diurnarum actionum consecrare Creatori, & ejus maturè conciliare tam ad omnia necessarium favorem decet. Recita igitur Fidei Symbolum singulos Articulos animo exprimens, & adhæsione firmissimâ cuncta complectens Divinæ naturæ ac personarum, Incarnationis, Vitæ, Mortis, Resurrectionis Christi, Ecclesiæ quoque sanctæ, ac reliqua ibi exposita dogmata: inter pronunciandum hæc mente versans: Persuasissimum habeo quæ de Te, Deus meus une ac Trine, quæque de Filio Patris æterni pro me homine facto, pro me passo, mortuo, reviviscente, cum Patre & Spiritu Sancto in Cœlis regnante, & quidquid aliud Sancta Catholica Apostolica Romana docet ac profitetur Ecclesia; paratus omnem jacturam, omnem vim perpeti, sanguinem quin etiam ac vitam

80 S. FRANCISCI XAVERII

tam prius profundere, quam extorque-
 ri mihi fidem illam finam, aut de ullâ ejus
 parte dubium unquam vel minimum admit-
 tam. In hac confessione certissimum mihi
 est vivere & mori. quod si cum ad supre-
 mam horam venerim fari non potero, jam
 hinc pro eo tempore conceptis verbis ex
 animi mei sententiâ Te IESVM Dominum
 Dei Filium agnosco, in Te credo, Tibi om-
 nes meos sensus demississimè subijcio. Amen.
 A Te quoque, mi Redemptor Christe IESU,
 & à tuâ Divinâ Misericordiâ spero, fore
 ut per tua merita, adjutus auxilijs tuæ gra-
 tiæ, cooperando bonis operibus, & sanctæ
 tuæ Legis præcepta exequendo, perveniam
 aliquando ad gloriam & felicitatem ad quam
 me creare ac vocare dignatus es. Amen.
 Te præterea, mi Deus amo super omnia,
 & ex toto corde odi ac detestor peccata
 quibus te offendi, quia tibi displicent sum-
 mè bono, & amabili; cui ut incompara-
 bilem debere me fateor, & exhibere co-
 nor, caritatem, ita te longè supra omnium
 speciosarum & præstantium rerum pretium
 aestimo: firmissimèque & irrevocabiliter sta-
 tuo nunquam me consensurum in offensam
 tui, aut quidquam quomodolibet acturum,
 quod

quod tuæ supremæ minùs probatum bonitati, me coniciat in periculum excidendi à tuâ sanctâ gratiâ, in quâ perseverare ad extremum usque spiritum deliberatissimum mihi est. Amen. Tertio ad ritè initiandum diei ac vigiliæ principium, petendum à Deo Domino Nostro est auxilium suæ gratiæ ad exactè observanda decem mandata sanctissimæ Legis suæ. quandoquidem salutem æternam nemo assequi potest nisi per eorum observationem. Recitet ergò distinctè præcepta Decalogi: & post ea pedetentim & attentè pronunciata, subjungat hæc verba. Dicit Deus Dominus Noster, eos qui observabunt & opere implebunt ista decem mandata, ituros in Paradisum, ubi summâ felicitate æternum perfruantur. Dicit Deus Dominus Noster, eos qui non observabunt & opere implebunt ista decem mandata, ituros in Infernum, ubi sempiternis cruciatibus torquebuntur.

Addat Orationes has duas ad impetrandam observationem Mandatorum Dei.

Oro te & obsecro Domine mi IESV Christe, da mihi gratiam hodiè & toto tempore vitæ meæ perfectè observandi hæc decem Præcepta,

F

Oro

82 S. FRANCISCI XAVERII

Oro & obsecro te Domina mea Sancta Maria, intercede pro me apud tuum Benedictum Filium IESUM Christum, & impetra ab eo ut mihi det hodiè & toto tempore vitæ meæ gratiam perfectè observandi hæc decem Mandata. Amen.

Pronunciet postea cum devotâ cordis attentione hanc orationem ad Deum Dominum Nostrum.

Deus meus Omnipotens, Pater animæ meæ, Creator universorum quæ in mundo sunt: in Te Deus & Domine, in quo totum meum bonum situm est, certissimam fiduciam colloco; & sine ullâ dubitatione spero, me salutem æternam consecuturum à tuâ gratiâ per merita infinita mortis & Passionis Domini mei IESU Christi, quantumvis peccata quæ commisi à tenerâ ætate meâ usque ad hunc diem, valde magna & multa sint. Tu Domine creasti me, & dedisti mihi corpus & animam, & quantum habeo. Tu solus & non alius plasmasti me ad imaginem & similitudinem tuam. Reddo tibi, mi Deus, gratias & laudes infinitas, præsertim quod tribuisti notitiam Fidei ac Legis veræ Filij tui IESU Christi. Appende in staterâ, Domine, peccata mea cum meritis mortis & Passionis

tionis Domini mei IESV Christi, & non
cum exilibus aut nullis meritis meis; &
sic liber ero à potestate Inimici, & ibo
fruiturus in æternum gloriâ Paradisi. Amen.

*Oratio ad Sanctissimam Dominam
Nostram.*

O Domina Sancta Maria Spes Christiano-
rum, & Regina Angelorum Sancto-
rumque ac Sanctarum qui cum Deo sunt in
Coelis. Tibi Domina & omnibus Sanctis me
commendo jam nunc pro horâ mortis meæ,
ut me præserves à Mundo, Carne & Dæmo-
nio, qui sunt inimici mei insidiantes Animæ
meæ, perditè optantes ac omni ratione sata-
gentes eam in Infernum detrudere. Quod Tu
Mater benignissima, oro atque obsecro, pro-
hibe. Amen.

Oratio ad S. Michaëlem Archangelum.

O Mi optime Patrone Sancte Michaël Ar-
changele, defende me à Dæmonio in
horâ mortis meæ; quando stabo ad tribunal,
reddens rationem Deo Domino universæ vitæ
meæ. Amen.

Oratio ad S. Angelum Custodem.

Post consuetam illam formulam Angele Deus
 qui custos es mei, &c. Addet
 Obsecro te, Angele Sancte ac Beate
 cuius curæ ac providentiæ commendatus
 sum, ut mihi semper præsens adsis ad oppor-
 tunum auxilium. Perfer preces meas in
 conspectum Dei Nostri Domini, & insinua
 pijs ejus auribus, ut per suam Misericordiam
 & tuam intercessionem, concedat mihi veni-
 niam peccatorum præteritorum, veram no-
 titiam & contritionem præsentium, effica-
 cem denique præcautionem ad ea vitanda
 quæ in posterum fragilitati meæ minantur.
 det præterea mihi gratiam benè operandi &
 sic usque in finem perseverandi. Procul abi-
 ge à me, per virtutem Dei Omnipotentis, om-
 nem tentationem Satanæ. ac quod ego pro-
 mereri meis operibus nequeo, impetra mihi
 per gratiosas tuas apud communem Domi-
 num preces, ut in me non habeat locum
 ulla mistura noxæ, aut malitiæ fermentum.
 Et si quando me videas aberrantem à recta
 viâ & declinantem in diverticula peccato-
 rum, age omni modo ut reducas me ad

Salva-

Salvatorem meum per vias iustitiæ quærendum. ubi verò incidisse me in tribulationem & angustias perspexeris, adhibe per benevolentiam caritatem tuam, dulcia tua officia cum Deo, ut inde mihi maturè procures necessarium auxilium. nunquam, quæso te, me deseras: at semper protegas, visites, adjuves, defendas, ab omni vexatione & oppugnatione malorum dæmonum, invigilando die ac nocte, cunctis horis & momentis: & dirigens quò me vis ire, simul comitare & custodi. Præcipuè ante omnia te, ductor & custos mi sanctè, etiam atque etiam oro & obsecro, intendas vires omnes curasque ingemines in tempore mei ex hâc vitâ discessus, nec permittas me terreri Adversariorum dæmonum insultibus aut spectris; efficacissimè prævertas, ne in desperationem cadam, nec te à me abjungas priùs quàm me, perduxeris ad beatificum intuitum Dei Domini Nostri: ubi ego tecum & cum Beatissimâ semper Virgine Dei Matre omnibusque Sanctis semper gaudeamus gloriâ Paradisi, nobis conferendâ à IESU Christo Nostro Domino, qui cum Patre & Spiritu Sancto vivit & regnat in æternum. Amen.

His orationibus præmissis, antequam

se vitæ negotijs Christianus Dei servus tradat, expedit eum meditari nonnullo spatio temporis in lege Domini, quod utiliter faciet sequenti, singulis diebus manè, exercitio repetendo. Prostratus coràm Deo recognoscat & singillatim consideret decem eius præcepta, in hanc admodum formam. Primum Divinæ Domini Creatoris mei mihi præscriptæ legis Mandatum hoc est: diliges & adorabis Dominum Deum tuum ex toto corde, &c. Inde reputet secum & ex ultimâ pueritiæ memoriâ repetat, quæcumque per totam vitam peccavit contra hoc præceptum, moxque toto corde illa damnans & detestans, à Deo veniam istarum culparum petat; firmissimoque proposito statuat cavere deinceps à similibus erratis; & potius bonorum omnium, valetudinis ac vitæ discrimen ac damnum subire, quàm consciscere quidquam huic tam justo ac salutari præcepto contrarium. Adjungat duo colloquia hujus circiter sententiæ. Prius ad Christum IESVM: Oro & obsecro te IESV Domine mi, da mihi & hoc die & toto tempore vitæ meæ copiosam gratiam ad perfectè observandum hoc primum præceptum Sanctæ Legis tuæ. Alterum ad Sanctam ejus Matrem. Domina mea

mea Sancta Maria obsecro te ut digneris pro me rogare Benedictum fructum ventris tui Christum meum Dominum, ut hoc & cunctis mihi reliquis vitæ mortalis diebus, benignè suggerat uberem gratiam plenè exequendi quantum mihi præscribitur isto primo Mandato Sanctissimæ Legis ejus. Eodem modo percurrat novem reliqua Decalogi præcepta. Est hoc exercitium, si rectè in principio cujusque diei fiat, præcipui momenti ad salutem æternam assequendam. cum enim perveniendi ad felicitatem ad quam est vocatus, tota spes & ratio Christiano posita sit in executione bonorum operum, & declinatione malorum, quorum illa imperantur, hæc vetantur decem præceptis Legis Dei, manifestum est quantum ad id conferat exacta & distincta singulorum ejusmodi præceptorum expansio, quæ velut objecto speculo nobis ostendit maculas animæ tollendas, & quantum nobis desit indicat. Hinc fit ut verâ contritione deleantur veteres labe, & præcaveatur ab iis quæ per lubricas vitæ occasiones ne nobis affricentur, periclitamur: pravæ autem consuetudines & vitiosi habitus debilitentur; corroboremurque quotidiano proposito deliberatæ mentis. &

Divino sic implorato auxilio, ad resistendum tentationibus occurrentibus in omni pravitate genere, quorum nullum non ad aliquod caput decem Dei Mandatorum revocatur, ac consequenter non sub examen ac censuram istius quotidianæ discussionis utilissimè veniat. Per hunc etiam modum purgantur oculi mentis ab illâ cæcitate quâ quotquot ferè qui sine consideratione vivunt, in offensiones sine sensu prolabantur, & longo assu hebetante morsum conscientia, bibunt iniquitatem sicut aquam, nescientes quid faciendum extremam sibi perniciem miseri consciscunt, & aleam ludibundi jaciunt sempiternæ damnationis. In hoc porrò exercitio attendendum est, ut ijs potissimum præceptis insistatur in quæ quisque frequentius & gravius offendit: excitando de talibus peccatis acriorem ex amore Divinae Majestatis per ea læsæ dolorem: & colligendo vires omnes animi ad concipiendum irrevocabile decretum ijs deinceps abstinendi, vitandis etiam occasionibus eorum, & idoneis ineundis rationibus & vijs, pravae quæ in præceptis nos rapit, consuetudinis tollendæ: implorando præsertim præcipuo ad hoc Divinae gratiæ auxilio. Perfunctus in hunc modum universâ

versâ exploratione decem Mandatorum, pronunciet intimâ mentis attentione hæc aut his æquivalentia verba: Certissimè credo, fore ut, si, quod absit, præoccuparet me mors, nondum expiato aliquo gravi peccato contra quoddam ex his decem Dei præceptis à me commisso, statim inexorabiliter infelix anima mea damnata detruderetur in sempiternum incendium Inferni, illic per totam æternitatem sine ullâ redemptione crucianda. Idem pariter persuasissimum habeo, planè futurum, ut si, quod spero & cupio, quando ultimum spiritum reddam, mundus fuero ab omni culpâ lethali, & si jam hinc corrigam pessimum morem peccandi contra decem Dei Mandata, futurum, inquam, ut Deus Dominus Noster misereatur animæ meæ, & quantumvis multa in vitâ peccaverim, perducatur me ad salutem æternam, quæ est gloria Paradisi, prius expiatis peccatorum maculis, aut per labores & ærumnas vitæ patienter toleratas, aut per cruciatus Purgatorij.

Prodeuntis manè domo Christiani primum iter esto ad Templum, ubi Sacrificio incruento præsens adsit. dum id peragitur hæc aut similes orationes, mente,
& si

90 S.FRANCISCI XAVERII

& si lubet ac juvat, ore poterit efferre .

Domine IESV Christe Amor cordis mei, per illas quinque plagas, quas Tibi in Cruce Nostri Amor infixit, subveni Servis tuis quos tuo pretioso Sanguine Redemisti. Amen.

Domine IESV Christe benignissime Salvator hominum per Sanctam Crucem tuam quam tui purissimi Corporis contactu consecrasti, & tuo pretioso Sanguine purpurasti: per virtutem Passionis & mortis quam pro me in illâ pertulisti, ignosce peccatis meis, sicut ignovisti latroni tecum Crucifixo; concede mihi victoriam de inimicis Animæ meæ; & trahe per tuam gratiam homines mihi contrarios ad veram agnitionem tuæ Divinitatis & pœnitentiam culparum suarum. Amen.

Quando altè sublatum ostenditur populo Sanctissimum Corpus Domini, dicat .

Adoro te Domine mi IESV Christe & benedico Tibi, quia per Sanctam Crucem tuam Redemisti Mundum, & me. Amen.

Quando tollitur Sacer Calix pretiosissimi Sanguinis Domini Nostri. dicat

Adoro te Sanguis Sacratissime Domini
mei

NOVARVM EPIST. Lib. 2. 91

mei IESV, qui fuisti effusus in Cruce ad salvandos peccatores, & me, Amen.

Et quia non pro suâ solius, sed pro aliorum quoque salute esse sollicitum Christianum decet, suaserim ut pro conversione Infidelium hanc orationem quisque recitet sub tempus quo Sacerdos sacrum Christi Corpus & Sanguinem percipit, Sacrificium consummans:

Æterne rerum omnium effector Deus, memento abs te animas Infidelium procreatas, easque ad Imaginem & similitudinem tuam conditas. Ecce Domine in opprobrium tuum his ipsis Infernus impletur. Memento IESVM Filium tuum pro illorum salute atrocissimam subisse necem. noli quæso Domine ultrâ permittere, ut Filius tuus ab Infidelibus contemnatur: sed precibus Sanctorum Electorum tuorum & Ecclesiæ Sanctissimæ Sponsæ ejusdem Filij tui placatus, recordare Misericordiæ tuæ; & oblitus Idololatriæ & infidelitatis eorum, effice ut & ipsi aliquando agnoscant quem misisti Dominum IESVM Christum, in quo est salus vita & resurrectio nostra, per quem salvati & liberati sumus; cui sit gloria per infinita sæcula sæculorum. Amen.

Per

Per diem, vitæ usus, & promiscua cum hominibus tractatio periculosa offerre solet incentiva vitiorum; præsertim ijs qui multis antea peccatis consuetudinem malè agendi contraxerunt. Horum animis obversari continuè debet vitæ brevitæ, mortis vicinia, ratio cunctorum per vitam actorum Deo reddenda, Iudicium universale quo simul omnes ante inexorabile Tribunal Christi sistemur, Rogus æternus damnatorum, & irreparabiliter per quodvis lethale peccatum amittenda Paradisi sempiterna felicitas, ad quam conditi eramus. Eiusmodi sensibus præoccupatâ mente, qui ad quotidianas vel occupationes vel remissiones accesserit, næ is haud paulò quàm cæteri rariùs cadet, lapsus expeditiùs resurget; promptusque ferè semper ac paratus reperietur ad id agendum interim dum vivit, quod à se factum cuperet quando morietur. Iuvabit etiam non parùm, persuasum perspectumque cunctis esse: latum intercedere discrimen inter peccata ex fragilitate, à benè alioqui animatis ad bonum, vi tentationis ac improvisis illecebrarum insidijs quasi fur tim expressa; & inter flagitia consuetudinis inolitæ, diù palàm sine pudore frequentata. Incredibiliter

hæc

hæc quàm illa graviora sunt ; illa his remis-
 fu faciliora . Itaque de poenitentiâ depre-
 hensorum morbo supremo in aliquâ culpâ
 prioris generis , non equidem desperaverim,
 quin ijs sit utilis futura . de cæteris multùm
 timeo : quòd mihi tales videantur non tam
 relinquere peccata , quàm ab ijs relinqui ;
 & existimem verisimile , sic quasi conventum
 inter Misericordiam & Iustitiam Divinam ,
 ut prioris benignitati condonentur ij qui
 vitæ statu semel benè constituto , infeliciter
 ex debilitate per lubrica non quæsitarum
 occasionum præcipitantur in lethalem cul-
 pam : Posterioris ultioni sacrificentur qui
 nusquam intepellatâ nequitix licentiâ , profes-
 sionem quandam improbitatis , usque ad ulti-
 mam vitæ lineam audent perducere .

Hæc cogitari velim præsertim ab ijs qui-
 bus anceps adhuc & contrarijs alternata
 successibus sacri adversus peccatum Belli for-
 tuna est . Paulùm interiùs initiatis , & gu-
 stare jam incipientibus quàm suavis sit Do-
 minus , equidem autor sim , attollendæ crebrò
 per diem ad Cœlum mentis , iterandis subin-
 de actibus Fidei , Religionis , Spei ; præsertim
 verò puræ ac sinceræ Caritatis . Istiusmodi
 sensuum formulas ex Psalmis ac sacris hymnis
 memo.

memoriâ tenere, oréque identidem reddere
 proderit; poterunt & exprimi verbis vulga-
 ribus, atque adeo cantari; quem ad usum
 hoc habeant, quibus arriserit, illigatum nume-
 ris exercitium Divini Amoris ab omni Nostri
 respectu defæcati.

*Vt Te colam Deus meus
 Non me movet terror tue
 Manus vibrantis fulmina;
 Nec horror ignis Tartari
 Vrentis æternam Reos.
 Tu me Deus per te moves,
 Tu Christe transfixus trahis,
 Crux urget, incendit cruor
 IESU tuis plagis fluens.
 Si cesset Inferni metus,
 Tollatur & Spes Gloria,
 Ego tamen, mi Conditor,
 Te, dotibus captus tuis,
 Te, Numen admirans tuum,
 Sublime, Sanctum, providum,
 Amore inempto prosequar.
 Te Christe, Te Fili Dei,
 Te Virgo proles Virginis,
 Mansuete, fortis, innocens,
 Dignate pro nobis mori,
 Gratis merentem diligam.*

Diur-

Diurnis curis p̄functo, dum nocturnæ quietis tempus redit, haud committendum Christiano est, ut somno mortis imagini non præparatam, velut ad mortem, credat animam. Quis enim illi præstabit evigilaturum postridie sanum; cum, si sapit, dubitare nequeat: quin istâ nocte quam inchoat, multi per Orbem universum casu aliquo dum dormiunt oppressi, soporem cum interitu juncturi sint? è quorum numero cum nemo illi fidejussor idoneus caverit, ipsum non futurum, summa fuerit insania non id prævertere quo irreparabiliter omisso, æternum fortasse doliturus sit. Igitur coram Deo suo supremo Iudice prostratus, primum agat gratias pro ingentibus & innumerabilibus & per totam vitam, & eâ die, à Deo beneficijs acceptis, cuncta, prout scit & potest, percensens & expendens profundo gratitudinis affectu. deinde, petitâ prius ad agnoscendas culpas luce, sua ex adverso malefacta opponat, memoriâ repetens, & magno pudore confitens, quidquid, hâc præsertim luce, contra vel præter Dei legem, omittendo, agendo, voluntate, facto, cogitatione, verbo peccaverit. Sic collectum culparum acervum, damnans ultrò
ipse

ipse prior, & intimo dolore abominans, absumat Divini Amoris igne, qui solus vim habet ijs abolendis parem; & verâ contritione ex Dei summè amabilis perfectâ super omnia caritate penitùs conceptâ, eradat quantum potest ac funditùs deleat, toto in id connitens conatu cordis, denique certissimè constituat: se nunquam, quantocumque fructu aut lucro, qualicumque discrimine objecto, in quidquam simile consensurum. Hæc penitùs mente versans pronunciet usitatam Confessionis Generalis formulam: *Confiteor Deo, &c.* Divinum præterea ad id præstandum quod promisit, imploret auxilium, simili priùs positis colloquio ad Christum, Sanctissimam ejus Matrem, Sanctum Custodem Angelum, & Cœlites reliquos, Pueros ac Puellas, Parentes aut Patres familias satagant à teneris assuefacere manè ac vesperi ad hæc eadem, aut his similia, quantum fert captus ætatis, quotidie agenda. & si minus mente valent, voce saltem jubeant protinus à matutinâ vigiliâ, & ante somnum serotinum, Deum venerari flexis genibus, ter recitandâ Salutatione Angelicâ, more per Ecclesiam solito; tum oratione Dominicâ & sacro Symbolo,

bolo, cum aliquâ distinctiori memoriâ Passionis, Mortis & Resurrectionis Christi.

EPISTOLA III.

Francisco Mansillæ Societatis IESV.

Multùm me iuvit cognoscere de te quæ tuæ isthinc literæ docuerunt, ex quibus perspexi quantus è tuis laboribus fructus existat. Fortunet utinam, cui servimus Dominus, istam in posterum quoque sedulitatem tuam, viresque benignè sufficiat, quibus par esse possis continuandæ contentioni, promovendoque è bono semper in melius negotio, forti perseverantiâ, & obstaculorum ærumnarumque, quæ se cumque obijciant, plenè victrici. Vexari opprimique Christianos cum à Gentilibus, tum etiam à Lusitanis dum audio, facere non possum quin penitus animo convulnerer, pro rei atrocitate atque pernicie. Quamquam me quidem, si, quod ajunt, usu hebetaretur aculeus istiusmodi dolorum, obduxisse jam pridem callum, assiduo talium sensu, oportuerat. Sed nescio quomodo inutilem experior huic levando malo medicinam consuetudinis & temporis:

G

ris:

ris : quotiesque vel præfens video , vel alicunde fio certior , agi ferrique indignissimis injurijs , etiam quorum minimè decebat , tenellos Ecclesiæ foetus , quos in istâ novitate ac quasi infantiâ susceptæ religionis , foveri potius blanditijs majorum natu Fratrum , quàm ipsorum aut destitui contemptu , aut violari maleficijs par fuerat. rapi discerpique feris incurfibus , quos nulli nostri ad protegendum conatus retardare , nedum eluctari , satis queunt , miserrimâ discrucior ægritudine , cordoliumque istud intimè vellicans mecum quocumque circumfero . Cognovi ante hos tres dies literis Patangatinorum , flagitiosissimum plâgium raptarum à quibusdam Lusitanis Punicale Servarum . Accepto diro nuncio , statim scripsi Colanensi , & Cocinensi Proëpiscopis , enixè rogans , ut propositis majorum excommunicationum minis , publicè inquirent , qui nam isti raptores fuerint , quo nominatim agnitis extorqueri præda , & infligi pœna quam leges jubent , ad cæterorum exemplum queat . Matthæo ne omittas suppeditare quidquid ad vestitum est opus ; tum cæterâ comitate paternæ indulgentiæ enitere , ut puerum tibi devincias , sic efficiens , ut tecum libenter vivat.

vat . nam cum is liber & sui juris sit , affigi nostro convictui , alijs quàm benevolentiae vinculis nequit . Equidem dum mecum erat dabam sedulam operam , ut cunctis eum propè materni amoris significationibus tenerem : quod & te imitari magnoperè velim . In tuâ interpretatione Apostolici Symboli est de quo te arbitrèr monendum . non benè istis verbis *Credo in Deum* illa popularis hujus linguæ substituis *Enaquoenum* . nam vox *venum* Gentili hâc Idiomate significat *volo* . Vides autem profectò quàm non conveniat dicere : *volo in Deum* . quare censeo pro *venum* usurpes *Vichuam* . Hæc enim vox Latino verbo *Credo* in hujus Gentis sermone respondet . Præterea in articulo ejusdem Symboli quo de Christi Passione agitur , cave utaris vocabulo *Vao pinale* . nam harum usu gentium tali voci subest quædam notio coactionis . Christus autem non coactè , sed sponte & liberâ voluntate passus est . Quando isthuc pervenerint qui è Piscariâ transmigrant , quamprimùm invises eos qui ex ipsis ægrotant , circumducens tecum per eorum casas Puerum qui super illos recitet orationes quas habes designatas in mandatis tibi à me scriptò traditis . His expletis tu ad extremum ,

Evangelij comma solitum tali occasione dici, semel pronunciabis. de cætero memineris multâ semper significatione caritatis cum hac Gente agere, studiosè affectans mutuam erga te ipsorum benevolentiam allicere. delectaret me si nunciaret: neminem jam ex illis Oracram bibere; neminem Pagodes sculpere; accurrere universos Dominicis diebus ad recitationem Precum. nec ubi fortè minus hæc semper ad votum successerint, frangamur animis; utique reputantes: Si jam tum ex eo quo primùm hæc miserrima Gens Christo nomen dedit tempore, sedulos semper ad latus Magistros habuisset, qui eam, ut tu nunc facis, necessaria docerent; nec illos haud paulò quàm sunt, meliores modò Christianos fuisse futuros. Largiatur utinam Tibi Dominus Noster tantum consolationis in hac vitâ, & gloriæ in futurâ, quantum ipsi mihi cupio. Vale. Manapare VI. Kal. Aprilis AN. CIOIOXLIV.

Tuus in Christo Amantissimus Frater.

Franciscus.

EPI-

EPISTOLA IV.

E I D E M.

Carissime Frater : mirum quantum gavi-
sus sum cognitâ profectioe tuâ ad in-
visendos Christianos sparsim habitantes, quos
tibi commendaveram : multò autem magis
gaudeo, isthinc huc venientium sermonibus
intelligens fructum ingentem qui ex tuâ istâ
lustratione, Animarum & Ecclesiæ lucris ac-
crescit. Expectabam hodiè aut cras manè à
Prætore nuncium. Is si erit qualem spero,
non differam adventum isthuc meum, desle-
stamque de viâ eo itinere, ut te ubicumque
peregrinaris obiter conveniam. cupio enim
incredibiliter videre te, quantumvis in spi-
ritu te semper intueor. Ioannes de Artiaga
discessit à me, turbidis quibusdam ejus ani-
mum inquietantibus cogitationibus abreptus,
à malo, quantum apparet, Spiritu suggestis.
Sed hoc ipse nec agnoscit; nec viam inis
ejus notitiæ assequendæ. Aiebat, me relin-
quens, irurum se Combuture, ut istum po-
pulum erudiat. Addebatque spectare se vi-
ciniam tui in talis delectu loci parùm di-

stantis ab eo ubi tu degis. Sic fortè tunc voluit. sit ne perseveraturus in isto proposito, nescio. nosti enim quàm sit homo instabilis, & ad omnem auram mobilis. utcumque est, si te accesserit, haut putarim operæ pretium longis te cum eo colloquijs tempus absumere. Scripsi Præfecto ut tibi subministret necessaria. Rogavi etiam Manuëlem à Cruce ut tibi pecuniam commo- det quoties egebis. idque hic se libentissimè facturum, perofficiosè recepit. Cura diligenter tuam valetudinem, quando ea instrumentum tibi est ad tam insigniter Deo Domino Nostro serviendum. Matthæo dices: Velle omnino me ut tibi obsequatur, & diligenter in omnibus obtemperet. Adeoque sic habeat: ita demùm, quod sæpe promisi, futurum me illi vice Patris & Matris, si se tibi probaverit. alioqui nisi eum perfectè morigerum expertus testaberis, haud esse causam putabo cur eum magnoperè curare, & ejus prospicere utilitatibus tanti ducam. Te vicissim volo suppeditare ipsi liberaliter quibus ad vestitum indiget. In istâ in quâ versaris concursatione Pagorum sic velim te geras. quemcumque in locum adveneris, ejus loci viros cunctos unâ die coire

coire unum in conventum jube: alio die
 universas simul foeminas, utrosque docebis
 quæ damno suo ignorant. nec satis habeas,
 illo in cœtu reddere ipsos memoriter Oratio-
 nes quas ex usu Ecclesiæ Christiani omnes
 mente tenent: sed easdem ut in suis quique
 domibus, manè præsertim ac vespere, ite-
 rent, cura præterea, & commenda diligen-
 ter. Baptizabis etiam nondum salutari lava-
 cro tinctos, adultos juxtà parvulosque. Inter
 quæ ne tibi placeas in fructu obvio, sic te-
 cum reputa: si quid bonæ frugis moletri-
 nâ elaboretur, totam ejus in solidum lau-
 dem esse Magni Molitoris & Domini, qui
 aquam affundit unde mola versatur, & tota
 incitatur ac viget machina. Deus Dominus
 Noster custodiâ te suâ regat, & auxilio adju-
 vet. Vale. Manapare vi. Idus Apriles An-
 no CIOICXLIV.

Tuus Amantissimus in Christo Frater.

Franciscus.

EPISTOLA V.

EIDEM.

Carissime in Christo Frater: magno te-
 neor desiderio tui videndi. & est quod
 sperem è Dei benignitate, hujus compotem
 voti me citò futurum. Interim nulla mihi
 dies abit quâ te non videam in spiritu; nec
 dubito quin tu quæque isto modo me vifas:
 itaut mutuo continuè fruamur invicem con-
 spectu. Te per quantum Deum amas, oro,
 scribe mihi de te, de Christianis omnibus,
 ut valetis, quid agitis, quo loco sint apud
 vos omnia. Volo autem distinctè ac minu-
 tim de singulis doceas. Expecto hîc Pulam
 à Travancore hac omninò hebdomade. nec
 puto aliter futurum; quoniam ipse mihi
 scripsit se intra id tempus affore. Quid quæ-
 ris? viget mihi animus alacri de Dei boni-
 tate fiduciâ, extitutum ex isto congressu
 quidpiam quod ad aliquod ejusdem Dei Do-
 mini Nostri obsequium pertineat. quidquid
 ejus rei erit, statim ex me scies, ut Deo Do-
 mino gratias agas. Scribo Patangatinis de
 Tabernaculo ex ramis frudentibus excitando.

do . Mihi videbatur commodum congregari mulieres in Ecclesiam Sabbato mane , sicut fit Manapare ; viros autem Dominicis diebus . tuo tamen arbitrio totum id permitto . Quando ut subuenias egestati cuiuspiam tuæ , voles ad Præfectum scribere , ne expectes ultimum articulum necessitatis , sed maturè præoccupamone , ut si quo erit opus Præfecto spatio , ad rem tibi necessariam curandam , tu non excrucieris , per illam moram , penuriâ urgente . de Ioanne Artiagâ scire per te velim ubi sit , & an Deo inferviat . multum enim vereor ut perseveraturus in Dei obsequio sit , propter ejus inconstantiam quam nosti . Pater qui mecum est & ego benè valemus . Dic à me Puero Matthæo , ut pergat bonus esse , ac voce contentâ in Catechismi scholâ reddat quæ tu eum docueris ; atque hæc ipsa decore pronunciet . quando isthuc veniam , feram , ipsi munusculum Festivum , quo , scio , accepto gaudebit plurimum . Scribe mihi ecquid Pueri accurrant ad simul recitandas Orationes statis horis : & quot ex ipsis eas rectè memoriâ teneant . Velim te in his & hujusmodi particulatim explicandis nec Chartæ nec verbis parcere . Literasque istas cupio

cupio, cui primùm occurrens huc venienti,
 committi. Sit Dominus Tecum, ut esse me-
 cum eum opto. Vale. Livare ix. Kal. Majas
 An. CIÖIOXLIV.

Tuus in Christo Amantissimus Frater.

Franciscus.

EPISTOLA VI.

EIDEM.

Carissime in Christo Frater. Hoc primo
 die Mensis Maij accepi literas à te,
 quarum me lectio quàm delectaverit, nun-
 quam satis possem exprimere scribendo.
 Ægrotaveram hisce diebus quatuor aut quin-
 que febre ardens continuâ, eo spatio tem-
 poris bis mihi secta vena est. nunc Dei be-
 neficio melius valeo. quin ipsam penè me-
 moriam præteriti languoris, præsens ex fau-
 stis de te nuncijs lætitia delevit. Itaque
 spero, Deo juvante, iturum me ad te Pu-
 nicalem hebdomadâ sequenti. Pulam Tra-
 vancoris hodie aut cras manè omnino ven-
 turum credebamus. Cum isthuc advenero,
 quæ

quæ cum illo transfegerimus, ex me audies. Faciat utinam Deus Dominus Noster ut inde aliquid existat quo ejus obsequium promoveamus. P. Franciscus Coëlius mittit ad vos Galeros duos. Propediem ut dixi acturus tecum coram, quod his literis addam aliud non habeo, nisi consuetum votum; ut Deus Dominus Noster dignetur adesse nobis suâ gratiâ, cujus ope ipsi fideliter serviamus. Vale. Nare, Kal. Maij, An. CIOIOXLIV.

Tuus Amantissimus in Christo Frater.

Franciscus.

EPISTOLA VII.

EIDEM.

Carissime in Christo Frater. Scit; quem nihil latet, Deus, quanto libentiùs aliquot tecum dies exigere, quam pari spatio Tutucurini detinerer. Sed quoniam hic mihi necessaria ista mora est componendis quibusdam controversijs quæ Gentem, hanc periculosè inter se jurgijs committunt, Te pariter & me convenit optatam utrique

COR-

consolationem mutui conspectus, ingenti quod ex ista pacificatione speratur ad Divinum obsequium, operæpretio postponere libenter; & gaudere ibi nos esse, non ubi vellemus; verum ubi Dei Domini Sanctissima Voluntas, & regni ejus ac Majoris gloriæ rationes postulant. Etiam atque etiam oro te, ne stomacheris miseræ isti Genti, quocunque illa vel errore, vel lapsu bilem irritet tuam. Scio esse molestissimam interpellationem avocantium à negotio in quo totus sis, ad sua, quæ una scilicet spectant, commoda. Sed & istas importunitates concoque, sereno perfans animo: & occupationibus se undique oggerentibus te placidè commodans; sic ut, quantum potes, efficias; quod supra facultatem præsentem est, æquâ mente prætermittas aut differas: interim quibus factò non potes, verbo ut satisfacias, curans; blandè nimirum excusando: haud te valere quantum velles ipsorum causâ; &, quod plerumque non assequentes optatum, mulcet, spem pro re præbendo. Deo Domino Nostro multas gratias debes, & referas censeo, quòd te ibi posuit, ubi, ne volenti quidem esse otioso liceat: adeo assiduè plurima circumstant, certatim-

timque se in omnes horas quæ agas oggerunt:
 sed (quod jucundissimum laboris quantivis
 condimentum est) omnia talia quæ ad Dei
 Domini Nostri obsequium clarè pertineant.
 Mitto isthuc ad vos Petrum. Tu vicissim
 Antonium statim atque convaluerit, quod
 sex aut octo diebus futurum credebamus,
 fac ad nos destines. dedi ad Manuëlem à
 Cruce Epistolam accuratè scriptam, quâ cum
 & rationibus & precibus, vehementer ur-
 geo ad maturandam ædificationem Templi.
 quæ prima navicula ex ijs quas Tonos vo-
 cant, isthinc solvet ad nos, ei fac imponas
 huc perferendam meam capsulam. Expedi-
 tis quàm celerrimè licebit, negotijs quæ
 hîc sub manum sunt, avolabo ad te. plus
 enim quàm fortè autumas cupio esse age-
 reque tecum per aliquot dies. quæcum-
 que vel rei vel consilij te inopia presserit,
 ejus me statim certiozem scripto fac. nec
 deesse Tabellarius potest, tam mûltis quo-
 tidie ultrò citròque commeantibus. Porta
 istam Gentem & tolera infatigabili longâ-
 nimitate patientiæ, retrahendo à malo,
 promovendo ad bonum quantum potes. Tum
 si quos expertus, clementiâ & beneficio ad
 officium non allicis, tempus oblatum tibi
 puta

110 S. FRANCISCI XAVERII

puta exercendi illius operis misericordiae, quod in opportunâ castigatione merentium, nec nisi malo ad bonum adigi valentium, situm est. Deus te adjuvet, ut me quoque adjuvari ab eo cupio. Vale. Tatucurino pridie Idus Maij An. 61010XLIV.

Tuus in Christo Amantissimus Frater.

Franciscus.

EPISTOLA VIII.

EIDEM.

Carissime in Christo Frater. Sabbato vespere perveni Manaparem. Obiter Combuture occurrentes confisterunt meo tristissimi nuncij de Christianis Promontorij Comorinensis. Agi, ferrique, captivos abripi miseròs à Badagis. abductos plurimos, diffugisse reliquos in cavernas prominentium in mare rupium. Ibi fame ac siti confici. Illuc Suppetias accurro, hac ipsâ nocte soluturus cum viginti Tonis Manaparensis. Ora Deum pro infelicibus illis & nobis. Cura praesertim ut Pueri Deo pro nobis preces
offe-

NOVARVM EPIST. Lib. 2. III

offerant. Combuture mihi promiserunt loci incolæ se ibi Ecclesiam structuros; & Manuël de Limâ pollicitus est, se ad structuram adjuvandam centum Fanaos de suo collaturum. Confer te Combuture ut istes & præscribas modum isti Operi. dare te in istud iter poteris feriâ quartâ vel quintâ. Tum hebdomadâ sequente, ibis, Deo volente, visitatum Christianos qui à Punicali usque Alendalen sparsim per agros degunt. singulas casas lustrabis, baptizando quoscumque reperies nondum regeneratos primo illo Sacramento. docens omnes & monens quæ opus est. Peculiarem eamque acrem diligentiam velim adhibeas in parvulis ubique recens natis aquâ sacrâ lustrandis. Quibus cura incumbit docendi Pueros, eosque statim horis congregandi, an officio fungantur vide. Manuëli à Cruce Combuture moranti commenda, ut plurimum invigilet duobus illis Christianorum Carearum Pagis, diligenter attendens primùm, ut subnascentes fortè discordiæ statim extinguantur maturâ reconciliatione gratiæ. deinde ne quis Pagodes sculpat, nemo potu Orracæ se inebriet. Omnes Dominicis congregentur ad preces recitandas, audiendumque

que

112 S. FRANCISCI XAVERII

que Catechismum : Viri quidem manè; Mu-
lieres vespere. Si erit isthic Franciscus Coël-
lius, dic illi, festinet venire. sic jubere me.
Deus te suâ protectione custodiat. Vale.
Manapare hâc feriâ secundâ xix. Kal. Iulias
AN. MDCLXIV.

Iam persolvi huic Mauro, cui trado hanc
Epistolam, quod illi promiseram, ut iret Ca-
reapataum.

Tuus in Christo Amantissimus Frater.

Franciscus.

EPISTOLA IX.

EIDEM?

Carissime in Christo Frater. Nuncio Ti-
bi, me per Dei gratiam, benè valere.
dignetur utinam qui mihi dat valetudinem,
concedere etiam, ut eam in ipsius obsequium
impendam. Fac in dies sciam quid isthic
geratur, quo loco res tuæ sint, quid Chri-
stiani agant, omni studio incumbere ad festi-
nandam Ædis Sacræ structuram. Cum ea per-
fecta

fecta fuerit, velim statim fieri certior. His adjunctas literas Praefecto inscriptas, cupio commendes valdè fido Tabellario. Oro etiam atque etiam, in primis cordi tibi sit institutio Puerorum. Illud verò diligentissimè cures, majorem in modum opto: ne quis recens natorum non statim, aut quamprimum, à te baptizetur: ut his saltem animabus, plerisque migrantibus è corpusculis ante rationis usum, frequentetur Paradisus, in quem Adulti nec malis propelli, nec bonis allici se sinunt. Manuéli à Cruce salutem à me plurimam imperti. Hortor Matthæum ut perseveret & proficiat in bono. Fac te comem & humanum cum isti Genti præbeas, tum præsertim Magistratibus eorum & Praefectis Pagorum, quos Adigares vocant. Dominus Noster sit. semper tecum. Vale. • Virandapatanao x. Kal. Iulias Anno CIOIOXLIV.

Tuus in Christo Amantissimus Frater.

Franciscus.

H

EPI-

EPISTOLA X.

EIDEM.

Carissime in Christo Frater. Feriâ tertîâ
 redux perveni Manaparem. novit Deus
 Dominus Noster quantum hoc itinere labo-
 rum exhausserim. Profectus cum viginti To-
 nis consolatum Christianos dispersos à Bade-
 gis, quos in Speluncis Scopulorum prætexen-
 tium oram Comorinensem fame ac siti mi-
 serè perire cognoveram, ventis ex adverso
 vehementissimis flantibus, nec remo, nec
 remulco eluctari undas, aut ullâ unquam
 vi appellere vel unam naviculam ad Promon-
 torium potui. Si se isti venti remiserint,
 iterùm illuc me conferam, ut quod potero
 subsidium extremæ infelicitum illorum ino-
 piæ afferam. nam quis tam ferreus cessare
 posset à summo conatu sublevandæ, haud scio
 an non omnium quæ usquam sunt miserabi-
 lissimæ calamitatis illius afflictissimi Populi
 Christum nobiscum colentis. Multi quoti-
 die eorum Manaparem confugiunt, nudi,
 fame confecti, omnium egeni. Scribo Pa-
 tangatinis Combuturis, Punicalis, & Tutu-
 curi-

curini, ut aliquas eis iuvandis eleemosynas corrogent, & ad nos mittant: admonens tamen, ne quid à Pauperibus exigant; sed Dominos agrorum, & similes qui rem habent, orent ut sponte quod possunt conferant in opus tam pium. Hoc quamquam ita mandavi, tamen quia Patangatinorum Genium novi, male metuo ne prætextum inde sumant inopes vexandi: tum in cæteris toto negotio lævè, ut solent, præposterèque defungantur. quare te velim invigilare ut cunèta rectè fiant. præsertim, quod dixi, ne à Pauperibus quidquam accipiatur, nève divites cogantur dare, sed rogentur tantum, ut liberè quantum aut quantulum voluerint largiantur. venire te cupio, & necessarium censeo, in partem magnam ejus curæ. nam Patangatinos pro bono & æquo facturos quidquam, vix sperem. mea tota fiducia in Deo est. quo loco sit negotium ædificationis Templi Combuturensis, libenter ex te sciam. Scribe cunèta distinctè. & an Manuël de Limâ centum Fanaos, quos in id promiserat, jam numeraverit. Cuperem iisdem literis fusè ac plenè cognoscere successum concursationis per Pagos, ac lustrationis Villarum, tuæ. quales ubique

Christianos repereris , quales reliqueris :
 Ecquid , quos per illa loca præfecimus eru-
 diendis Parvulis , benè ubique suo munere
 fungantur . Ego quidem summâ fide pro-
 missas ijs mercedes statis pensionibus per-
 solvo . nec videre possum , ij quid absente
 me faciant . quare de hoc percipio literis
 tuis accuratis , nec brevibus , doceri ; simul
 de te ipso , ut valeas , de loco ubi degis ,
 quid ibi geratur , quo tenore procedat re-
 ligionis negotium . Octiduum in mari fui-
 mus . & nosti expertus , quàm incommoda
 vectura Tonorum sit ; ventis præsertim va-
 lidissimis resstantibus , quales hi fuerunt , quos
 nec extremâ contentione artis ac virium va-
 luimus perrumpere . Deus Dominus Noster
 te continuè protegat . Vale . Manapare præ-
 die Kal. Iulias An. MDCLXIV. 9

Tuus in Christo Amantissimus Frater .

Franciscus .

EPI.

EPISTOLA XI.

E I D E M.

Carissime in Christo Frater. Deus Dominus Noster dignetur invigilare semper in custodiam tui; & firmam tibi valetudinem viresque multas præbeat, quas impendas universas in ejus obsequium. Plurimum me delectarunt tuæ literæ, quas novissimè accepi; utique in his extantibus manifestis indicijs diligentia ingentis, quâ elaborasti in præmuniendo comparandoque isto populo adversus incursiones Badegarum: ne ab ijs improvisò deprehensi opprimantur. Profectus itinere terrestri perveni ad Promontorium, ut inviserem miseros illos Christianos qui superfuerunt latrocinio & crudelitati Badegarum. nusquam miserius spectaculum. vultus exangues & fame luridi; strages per agros foeda hîc cadaverum insepulorum, hîc ægrorum ex vulneribus aut morbis prorsus incuratis agentium animam. Senes decrepiti, viribus ætate ac inedia defectis, frustra molientes gressum, non nusquam parturientes in viâ publicâ, Viris circum-

H 3 eas

eas nequidquam fatigentibus, in extremâ universis communi rerum omnium inopiâ. Hæc si tu (quod mihi contigit) subjecta oculis cerneris, transfigerent (scio) cor tuum immediabili miserationis telo. Omnes pauperes curavi deportandos Manaparem, ubi maximus jam est numerus ejus afflictissimæ Gentis; nobis curandus prout potuerimus. Ora Deum Dominum Nostrium, ut tangat corda divitum aliquâ Misericordiâ tot Infelicissimorum, ultimâ egestate contabescentium. Spero me profecturum Punicalem quartâ feriâ. ne remittas, quæso te, vigiliam in custodiâ istius Populi, quoad planè constiterit Badegas in suas terras recessisse. Dices Antonio Fernandi cognomento Crasso, & istis Patangatinis Caëlli veteris, disertè vetare me: ne Caëllum Vetus novâ Coloniâ frequentatum eant. & à me interminare, si secus facere attentaverint; magnâ id poenâ luituros. Manuëli à Cruce, ac præterea Matthæo, cum curâ significabis: me ipsis summo affectu omnia prospera optare. Dominus Noster sit tecum, & nos corroboret suâ gratiâ, ut ei toto nisu serviamus. Vale.

Manapare Kal. Augusti An. CIOIOXLIV.

Tuus Frater in Christo.

Franciscus.

EPI-

EPISTOLA XII.

EIDEM.

Carissime in Christo Frater, Deus sit semper tecum. ut varia tuæ literæ nunciant, ita earum lectione sum variè affectus. delectavit me plurimùm illa earum pars, quâ memoras, ingenti te animi fructu nuperâ istius regionis Villarum ac Pagorum lustratione perfunctum. contra perculit me & sævâ specie turbavit mentio ipsa captivitatis tuæ, cujus esse te in periculo præsentis, & scribis, & video. Ea si contingeret, non prius partem quietis ullam caperem, quàm Te, quod futurum brevi sperarem, Deus redderet nobis; nec ipsi videlicet expertibus similibus laborum atque discriminum. Cedant utinam omnia in laudem & gloriam ejusdem Dei Nostri Optimi ac Maximi Domini. In istas ego partes Sacerdotem è nostris unum misi, qui pagatim ediceret, ut naves expedirent, marique imponerent, per cuncta isthæc litora, quò videlicet conscendere omnes & solvere possent, antequam opprimerentur à feris latronibus, quorum proximi-

H 4

mam

mam isthuc irruptionem non temerè augu-
 ror , certior factus armari ad hoc eos &
 manum cogere , quâ totam Oram usque ad
 mare latè vastent. Id me docuit Primarius
 quidam Canacar benevolus Christianis ter-
 ram istam incolentibus . Miseram ad eum
 ego certum hominem cum Epistolâ Regi Tra-
 vancoris inscriptâ , quam ut ipse redderet
 rogabam , simulque pro eâ quâ valet apud
 eum Regem (cui est in intimis) gratiâ , con-
 jungeret cum meis suas preces , ad impetran-
 dum ut seridò prohiberetur Badegis , ne mi-
 feros istos Christianos infestarent , nam eo-
 rum , ut sibi factas , interpretaturum & ultu-
 rum iniurias Indiæ Prætorem . Erat cur spe-
 rarem facturum quod rogabam , nam & mihi
 amicus , & erga Christianos , uti dixi , bene
 affectus ille Canacar est , multos ex ijs sibi
 cognatos & propinquos habens . Venit is ad
 me non officij solum , sed etiam auxilij gra-
 tiâ , prolixè offerens quidquid posset . Ad
 hunc ergò cum scripsissem , ut si Badegarum
 effrænium hominum impediri Regis autori-
 tate latrocinia nequirent , daret saltem ope-
 ram , ut ego admonerer in tempore de mox
 futurâ per ipsos Ora direptione , quò maturè
 curarem , ut Christiani subductis in altum
 im-

inpositi navibus, terrestres vastationis caedes
 ac holiationes fugâ præverterent. Id modò
 ille cum fide præstitit. Dedi etiam ad Præ-
 fectum literas, orans ut navigium majus,
 quod vocant Caturem, armatum præsidio
 naviculis istorum inermibus mitteret. Tu
 etiam aque etiam ingeminans injunge Ora-
 incolis, præsertim remotioribus à mari,
 ut Specultores fidos & vigiles idoneis lo-
 cis statuant, qui explorata in horas nun-
 cient, ne quâ nocturnâ equitatûs incurfio-
 ne opprimantur, antequam conscendere pa-
 ratas naves, & terrâ in tutum queant eve-
 hi. Sed cum hæc instantissimè commenda-
 veris, parùm ipsis fidas censeo. Novi ego
 socordiam & tenacitatem ignavissimam isto-
 rum, quos duorum fanoum sumptum in-
 tam necessarios vigiles facere pigeat. Tu
 ipse per te ac tibi fidos vigila, & cura;
 jam nunc deductis in mare Cymbis mulieres
 & parvulos imponi urgens; utêris etiam
 occasione tristis temporis ad tantò instan-
 tius exigendum, maximè ab imbelli Sexu
 & ætate, ut ad Deum recitandis Orationi-
 bus recurrant. Magister orandi optimus
 metus est: præcipuè cum, ut istis nunc,
 non aliunde quàm à Deo spes auxiliij af-
 ful-

fulget. Deest hîc mihi ad scribendum Charta . Reposueram apud vos in capsâ quâdam ejus rei copiam . ex eâ quantum est opus ad præsentem usum per certum kominem curriculum mittas velim . Per eandem tuas literas expecto , quæ me doceant , ecquid jam in aquâ naves stent , ecquid jam imposita ijs domestica Supellex & tenues copiarum periclitantium in terrâ familiarum sint , cum matribus ac prole . Si nondum id peractum , quàm strenuissimè in eo laboretur . Antonium Fernandem , quem Crassum vulgò dicunt , meo nomine adi & adjura per quam colit mecum amicitiam , ut quantum meâ causâ vult , totum conferat in salutem miseræ istius plebis , autoritate illi suâ , ut fugam expediant , consulens , ad eamque compellens , ut ad unicum præsidium vitæ , non libertatis . Vitæ inquam & sanguinis . nam ditiores fortè à latronibus avidis spe lytri ac redemptionis abducendi sperentur : Pauperes à quibus avaritia nihil expectet , crudelitas trucidabit scilicet . Iterùm & super omnia inculco , effice ut per noctes stent quidam in speculis , multis passim locis per totam Oram , præsertim , ut nunc est , plenilunio nocturnis grassationibus lumen

men opportunum præferente . Suâ vos
Deus, quæ una certa est, custodiâ defen-
dat. Vale. Manapare III. Nonas Augusti
AN. CXCIXLIV.

Tui Amantissimus in Christo Frater.

Franciscus.

EPISTOLA XIII.

EIDEM.

Carissime in Christo Frater. Iterum in-
culco tibi nactus novam occasionem,
eadem quæ hoc ipso die manè scripsi;
etiam atque etiam obsecrans, ut miserrimam
istam Gentem, in tantâ suâ calamitate,
quantum omni conatu potes, subleves &
consoleris: utque (quod in parte summæ à
caritate tuâ gratiæ, pro urgenti desiderio,
numeraverim) statim cum fide indices,
quid verè Tutucurini actum sit. Malè me-
tuo ne Tutucurinenses hi tumultus cladis
aliquod auctarium in istos, aliunde plus fa-
tis miseros, Christianos inferant. Tanta hîc
consternatio est ex anxiâ formidine impen-
den-

dentium malorum, quantam nullis fatis ver-
 bis possem exprimere. Nec probare un-
 quam possem, nec cuiquam probandum
 sperem, deserui à nobis hos Populos tam
 dubio & calamitoso suo tempore. Quare
 nolim Te ire cum Ioanne Artiagâ, quò in-
 vitat, nisi quando nullum isthic ampliùs pe-
 riculum erit à Badegis: de quibus simul
 aliquid certò compereris, fac, quæso, statim
 ut quidquid id fuerit per te resciam. Ad
 hos alliciendos ad pacem, Rex Travancoris
 Brachmanem destinat, qui eò proficiscens
 ducit secum Interpretem Præfecti Nostri.
 Quid effecturi sint, in incerto est. Hos
 quidem duos hîc modò Manapare habemus
 in procinctu proximo navis scandendæ.
 Aveo mirum in modum de Lusitanis Tutu-
 curinensibus audire quid in re sit: etiam
 atque etiam oro te: minutè ac singillatim
 cuncta perscribas. nec moram interponas:
 sed ut primum quidque didiceris, chartæ il-
 line ac mitte. In æstu sum animi & curâ
 molestissimâ, quam unæ mihi tuæ istiusmo-
 di literæ queunt eximere. Rumores ferun-
 tur de Lusitanis, de Christianis aliquot, vul-
 neratis aut occisis. Verum id nec ne sit:
 & quid omninò, quoque modo, contigerit
 per

per te, idque celerrimè, doceri majorem
 in modum opto. Circa tuam profectio-
 nem, vel constituemus quid expediat pri-
 mo congressu nostro; vel si prius deto-
 nuerit Badegarum hæc tempestas, quid mi-
 hi videatur, datis maturè literis ut scias,
 faciam. Dominus Noster sit semper te-
 cum. Amen. Manapare xiv.Kal.Septembris
 AN.CIDIDXLIV.

Hoc puncto temporis accipio Episto-
 lam à Guarimo, quâ meus me Carissimus
 Frater certiozem facit, Christianos fugisse in
 Sylvam, spoliatos prius à Badegis, qui unum
 ex ipsis, alium item è Gentilibus, vulnera-
 runt. Malis undique nuncijs obruimur. Lau-
 detur semper Dominus Deus.

Tuus Frater in Christo Amantissimus.

Franciscus.

EPI-

EPISTOLA XIV.

E I D E M.

Carissime Frater, Deus sit semper tecum. Amen. Ex illâ Domini sententiâ: *qui non est mecum contra me est* potes intelligere, quàm destituti Amicis hîc simus, qui nos in hac Gente ad Christum pertrahendâ juvent, non despondendus tamen est animus. nam Deus ad extremum juxtâ sua cuique merita repondet: & eidem ubi volet facile est, per paucos id ipsum efficere, ad quod requiri videbatur opera multorum. Aio Tibi & confirmo: potius me istorum miseret qui contra Deum pugnant, quàm ut abundè jam hoc ipso infelicibus, mali auctarium ultionem imprecer. Quamquam, ut non accersamus, illa non deerit in tempore. nam quàm atroces suis Deus inimicis tandem pœnas infligat, videmus, quoties mentis oculos demittimus in fornacem inextinguibilem Tartari, tam multos æternùm sævituris ignibus urentem. Proficiscitur ad vos ille Brachmanes de quo heri ad te scripsi, cum mandatis Regis ad Badegas: da efficacem operam, obsecro te, quò

quò navim isthic promptam inveniatur, quâ tu-
 rō & citò perferatur Tutucurinum. Ibi por-
 rō quid agatur, quidve actum sit, per quantum
 Deum amas, adjuro Te, fusè, statim, & dili-
 genter scribe. de Præfecto, inquam, de Lu-
 sitanis, de Christianis Tutucurinensibus, do-
 ce me distinctissimè, si magnâ me sollicitudi-
 ne levatum velis. Ioannem de Artiagâ mul-
 tum ex me salvere jube, uti & Manuëlem à
 Cruce. Matthæo dicito: ne putet se in cas-
 sum laborare: plus me illi bonorum quàm
 expectet aut cupiat, parare. Dominus Noster
 sit semper vobiscum. Amen. Manapare
 XI II. Kal. Septembris AN. CIOICXLIV.

Per Deum te obtestor, cura ut Brachmani
 nulla isthic mora navigandi sit. Age cum
 Præfecto, ut eum verbis saltem & vultu, exci-
 piat ac tractet honorificè.

Tuus in Christo Frater Amantissimus.

Franciscus.

S.FRAN-